

ŽELJKO MANDARIĆ

Počnje s radom rafinerija biodizela u Netretiću nedaleko od Karlovca

ARHIVA NL

KARMEN JUREŠKO

Traženje psihološke pomoći u našem društvu još uvijek je tabu tema

V. KARUZA

POD OKRILJEM UNESCO-a Sudjelovala i dvojica stručnjaka MCPA iz Zadra

Tim arheologa otkrio tri broda na dnu Sicilijanskog tjesnaca

Prošle godine je pod okriljem UNESCO-a oformljen tim od 20-ak ljudi. Francuska je poslala suvremeni istraživački brod dug 46 metara s posadom i dva robota s kamerama za snimanje dna. Hrvatska, Španjolska, Italija i Tunis poslale su arheologe te uplatile po 20.000 dolara

Tim arheologa, uključujući hrvatske, otkrio je vrijedne predmete poput antičkih amfora

DRASSM UNESCO

MADRID ► Skupina podvodnih arheologa iz Hrvatske, Španjolske, Francuske, Italije i Tunisa otkrila je lani tri olupine brodova na dnu Sredozemnog mora, sjeverozapadno od Sicilijanskog prolaza, gdje možda leže još stotine potopljenih brodova Feničana, Rimljana, Grka i drugih naroda.

Morski prolaz između talijanskog otoka Sicilije i obale Tunisa na sjeveru Afrike stoljećima je bio važna trgovačka ruta na Mediteranu, a također je razdvajao moćno Rimsko carstvo od suparničke snažne Kartage.

Američki arheolozi Robert Ballard i Anna Margueritte McCann istraživali su ondje 1990-ih godina i pronašli neke potopljene brodove, no nije postojao međunarodni sporazum o istraživanju niti su zemlje smjele izlaziti iz svojih teritorijalnih voda u područja brodoloma. Zbog toga je to područje ostalo neistraženo.

No prošle godine je pod okriljem UNESCO-a oformljen tim

od 20-ak ljudi. Francuska je poslala suvremeni istraživački brod dug 46 metara s posadom i dva robota s kamerama za snimanje dna. Hrvatska, Španjolska, Italija i Tunis poslale su arheologe te uplatile po 20.000 dolara.

Potvrđena prethodna arheološka otkrića

Brod »Alfred Merlin« s istraživačima uplovio je 21. kolovoza u vode sjeverozapadno od Sicilijanskog tjesnaca te ondje ostao do 4. rujna.

Istraživači su na talijanskoj strani, na dubini od 800 metara, uočili tri potopljena broda koje su već bili otkrili američki arheolozi.

Posada je bila posebno uzbuđena kada se zatim našla u slabo istraženim vodama Tunisa. Blizu grebena Skerki Banks su stoljećima misteriozno nestajali brodovi.

»Misterij se sastojao od velikog podvodnog grebena koji pomorci u tadašnjim jednostavnim brodovima nisu primjećivali pa

su udarali u njega. Prisutne su i snažne struje koje idu u raznim pravcima i otežavaju plovidbu«, rekao je za Hinu Andres Perello, direktor španjolske institucije Casa Mediterraneo, jedne od partnera u projektu.

Ta je institucija prošlog tjedna u sjedištu UNESCO-a u Parizu predstavila rezultate istraživanja.

»Ne samo da su nekadašnji jedrenjaci imali problema u tim vodama, nego i naš istraživački brod posljednje generacije. Morao je imati dupli motor kako bi se odupirao strujama. Brod je trebao boraviti na istom mjestu kako bi se robot mogao spustiti i snimati dno, no pomicao se nošen strujama«, napominje Perello.

Pomoću robota s kamerom, koji mogu istraživati na dubini od 2500 metara, znanstvenici su prepoznali anomalije na dnu koje se potom dodatno proučavaju. Otkriveno je osam takvih anomalija, od čega su tri bile relevantne. Te tri anomalije

bili su nepoznati brodovi, jedan antički i dva iz 19. stoljeća.

Jedan antički i dva broda iz 19. stoljeća

»Možda je riječ o feničkom ili rimskom brodu, to je potrebno vidjeti sada. Također je potrebno s povjesničarima proučiti porijeklo novijih brodova, vidjeti čiji su to uopće brodovi bili«, kaže Perello, napominjući da su vjerojatno potopljeni tijekom Prvog

Istraživači su boravili na francuskom brodu »Alfred Merlin«

ili Drugog svjetskog rata.

Dodaje da bi daljnje istraživanje porijekla brodova moglo baciti novo

svjetlo na povijesna događanja. Brodovi su vjerojatno udarili u greben, pretpostavljaju istraživači.

Španjolski fotograf Angel Fitor, član posade, snimio je 6000 fotografija od čega je 50 najrelevantnijih predstavljeno u četvrtak u sjedištu UNESCO-a.

Na predstavljanju u Parizu

bila su i dvojica hrvatskih arheologa, Roko Surić i Mladen Pešić, koji su kao članovi Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju iz Zadra sudjelovali u ekspediciji.

Ovo je UNESCO-ova dosad najveća misija očuvanja podvodne baštine. Njome će biti izrađena digitalna karta s potopljenim brodovima, a čitavo područje stavljeno pod zaštitu, od uništavanja i krađe.

Kada je 1960-ih godina ronilačka oprema postala dostupna velikom broju ljudi, ronionci amateri su zaronili u tamošnje more, pa su desetak godina kasnije otkrili neke potopljene brodove.

Ubrzo je uslijedilo otkriće vrijednih predmeta poput antičkih amfora. Olupine nisu bile zaštićene jer su se nalazile izvan teritorijalnih voda, a time i nacionalne nadležnosti zemalja.

UNESCO je zbog toga 2001. usvojio konvenciju o zaštiti podvodne baštine, čime je stvoren međunarodni zakonski okvir za istraživanje, identifikiranje i zaštitu područja poput Sicilijanskog tjesnaca i Skerki Banksa.

Ekspedicija bi se mogla vratiti

Ekspedicija bi se mogla vratiti ondje jer je istraživački brod »Alfred Merlin« obišao samo manji dio tjesnaca.

»Brod je bio u konkretnom području, voden koordinatama koje je dao američki arheolog, no to je tek sićušni dio tog područja«, napominje Perello.

»Zajedno bismo trebali istraživati nove zone jer sve upućuje da je jako puno potopljenih brodova ondje. Potrebno je izraditi digitalnu mapu, pa vidjeti koje se olupine mogu izvući na površinu i kako«, dodao je.

Istraživanje u području dugom 320 kilometara može se provoditi samo u kolovozu kada su struje manje opasne.

Koalicija zemalja i njihov zajednički projekt, u kojem su također sudjelovali i koordinatori iz Alžira, Maroka i Egipta, mogao bi poslužiti kao primjer drugim dijelovima svijeta.

»Ovakva ekspedicija može istraživati Karipsko more, Tih ocean te sva druga područja s vrijednostima za čovječanstvo«, smatra Perello. (Hina)